

Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten

JAARVERSLAG 2017

INHOUDSOPGAVE	Pagina
Bestuursverslag	1
JAARREKENING Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten	
Balans	10
Exploitatierekening	11
<u>Toelichtingen</u>	
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	13
Toelichting op de balans	14
Toelichting op de exploitatierekening	19
OVERIGE GEGEVENS	
Controleverklaring	23

BESTUURSVERSLAG

Algemeen

Hierbij presenteert het bestuur de jaarrekening over het verslagjaar 2017 van de Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten (hierna: SFPK) te Amsterdam.

Missie en Visie

De sector podiumkunsten ontwikkelt zich voortdurend. Naast de bekende grote organisaties is er ook een groot aantal kleinere organisaties actief, die in wisselende samenstelling opereren. Dit draagt er aan bij dat inmiddels meer dan de helft van het werk in de sector wordt uitgevoerd door mensen met tijdelijke contracten of door zzp-ers; een trend die in de komende jaren waarschijnlijk nog verder zal doorzetten. In deze dynamiek is het onontkoombaar dat aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en opleiding in het gedrang komen. Regelmatig aan het werk blijven is al complex genoeg. Wie werk heeft is te druk, en wie dat niet heeft is vooral bezig met het zoeken ernaar.

Het SFPK vindt dat de werkenden in de sector blijvende aandacht en ontwikkeling nodig hebben om tot volle bloei te kunnen komen, onafhankelijk van de waan van de dag. Met de oprichting van het SFPK hebben de sociale partners in de sector deze behoefte onderkend. Het fonds ambieert een solide partner te zijn op het gebied van opleiding en ontwikkeling, als basis voor de duurzame inzetbaarheid van iedereen die in de podiumkunsten werkzaam is.

Doelstellingen en strategie

In de CAO Toneel en Dans en de CAO Orkesten is een premieafdracht door werkgevers en werknemers aan het SFPK vastgesteld. Daarnaast zal het SFPK op zoek gaan naar externe financiering, met de bedoeling zijn slagkracht, en daarmee de toegevoegde waarde voor de aangesloten podiumkunstbedrijven en hun medewerkers te vergroten. Het SFPK gebruikt deze middelen voor:

- Het stimuleren en financieren van activiteiten gericht op scholing, loopbaanontwikkeling en leeftijdsbewust personeelsbeleid;
- Het aanmoedigen van mobiliteit binnen en buiten de sector;
- Het uitvoeren en financieren van onderzoek op het gebied van arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden e.d., als basis voor gericht beleid;
- Het vergroten van de expertise, productiviteit, inzetbaarheid, gezondheid, vitaliteit en arbeidsmarktpositie van iedereen die werkzaam is in de sector.

Het SFPK wil zijn doelstellingen bereiken door:

- Een welingelichte gesprekspartner te zijn van werkgevers en werknemers en hun organisaties m.b.t. HRM en HRM-gerelateerde onderwerpen;
- Het (laten) uitvoeren van verantwoord onderzoek naar toepasselijke onderwerpen op het gebied van werken in podiumkunsten en cultuur;
- Het transparant en toegankelijk ter beschikking stellen van informatie en middelen die duurzame inzetbaarheid van werkenden in de sector bevorderen en bestendigen;
- Voortdurend de interactie met het 'veld' te zoeken en te initiëren;
- De beschikbare middelen en gelden zo effectief mogelijk te besteden.

Financiële beleidsuitgangspunten

Ten tijde van het fusieproces werd er door de toenmalige bestuurders van de afzonderlijke fondsen veel belang aan gehecht dat er op de middellange termijn voldoende middelen beschikbaar bleven cq. gereserveerd bleven voor de specifieke achterban van de voormalige fondsen. Bij het ontstaan van het fonds zijn dan ook in de statuten (artikel 10 lid 2) een aantal financiële beleidsuitgangspunten vastgelegd. Deze uitgangspunten betreffen:

- waarborgen dat in ruime mate middelen beschikbaar zijn voor activiteiten ten behoeve van de doelstellingen van het fonds in het algemeen en ten behoeve van de voormalige achterban van de fusiepartners in het bijzonder.
- waarborgen die de (financiële) continuïteit van het nieuwe fonds garanderen.

In het verlengde van deze uitgangspunten zijn in de openingsbalans van het SFPK diverse bestemmingsreserves en -fondsen gevormd.

Met het vaststellen van de jaarrekening over 2016 van het SFPK is de termijn van 3 (verslag)jaren verstreken waarin de bij statuten vastgestelde financiële beleidsuitgangspunten voor het SFPK verplicht gehanteerd moeten worden. Het feit dat deze termijn van 3 jaar verstreken is vormde de aanleiding om de bij de start van het SFPK opgestelde uitgangspunten te evalueren en indien nodig te herzien. Op basis van de uitgevoerde evaluatie heeft het bestuur inderdaad besloten tot de herziening van een aantal financiële beleidsuitgangspunten. In het kort komt dit op het volgende neer:

- ten einde de continuïteit van het SFPK op middellange termijn te waarborgen dienen kostendekkende premies ingevoerd te worden, die zowel voor dekking zorgen van de kosten van de activiteiten als van de kosten van (een deel van) de werkorganisatie;
- het oude beleidsuitgangspunt om de beheerslasten van de werkorganisatie van het SFPK te bekostigen met beleggingsopbrengsten is niet langer haalbaar, doordat het bestuur in 2016 besloten heeft tot het aanhouden van een beleggingsportefeuille met een substantieel lager risicoprofiel. Dit lagere risicoprofiel past beter bij een organisatie zoals de onze; de consequenties zijn echter lagere beleggingsopbrengsten en een onderdekking van de beheerslasten. Vandaar ook de noodzaak om tot de dekking te komen via een (zo klein mogelijk) deel van de premies.
- De premies dienen voor alle sectoren geharmoniseerd te worden. Nu is dat nog niet het geval.
- Het eerstvolgende moment dat voor **alle** sectoren eensluidende afspraken gemaakt kunnen worden met sociale partners is na afloop van de CAO Toneel en Dans, die loopt tot en met 31-12-2019. Voor de orkesten is de CAO met een oorspronkelijke looptijd tot en met 31-12-2014 geëxpireerd en lopen momenteel de onderhandelingen over een nieuwe CAO.
- Totdat deze nieuwe CAO-afspraken met de sociale partners over kostendekkende premies gemaakt kunnen worden is sprake van een overgangssituatie waarin nog drie bestemmingsreserves worden aangehouden:
  - Bestemmingsreserve activiteiten
  - Bestemmingsreserve continuïteit/beheer
  - Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen
- Na deze overgangssituatie is het niet meer noodzakelijk om bestemmingsreserves aan te houden en volstaat het alleen met een algemene reserve te werken. Indien wenselijk geacht kan de 'Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen' gehandhaafd blijven.

De bovenstaande financiële uitgangspunten vormden de basis voor de in december 2017 vastgestelde begroting 2018 en komen ook tot uitdrukking bij de herstructurering ('ontschotting') van de bestemmingsreserves in deze jaarrekening en de resultaatverdeling.

Exploitatieresultaat 2017

Het verslagjaar 2017 was een betrekkelijk 'normaal' jaar voor wat betreft de uitvoering en de aard van de reguliere activiteiten ten behoeve podiumkunsten. Wel vertoonde het totale financiële volume van die activiteiten een aanzienlijke groei ten opzichte van de begroting 2017 en de realisatie van voorgaande jaren. Deze groei is enerzijds terug te voeren op het succes van het Sectorplan Cultuur uit 2016 en het feit dat het SFPK naam maakt met de uitstekende kwaliteit van de ondersteuning van haar achterban.

Aan de beheerskant stond het verslagjaar 2017 in het teken van de verantwoording en (financiële) afwikkeling van het Sectorplan Cultuur. Over zowel het proces ten aanzien van de totstandkoming van de verantwoording als het proces van (financiële) afwikkeling is onenigheid ontstaan met de penvoerder van het Sectorplan Cultuur, de Stichting Cultuur + Ondernemen (hierna: C+O). Dit heeft ertoe geleid dat er meer externe ondersteuning (o.a. advocaten en financiële expertise) ingehuurd diende te worden dan in de begroting 2017 was voorzien.

In financiële termen bedroeg het exploitatieresultaat over 2017 ruim € 435.500 negatief; in de begroting 2017 was rekening gehouden met een negatief exploitatieresultaat van bijna € 97.000.

De oorzaken van dit verschil zijn als volgt te duiden:

- Een groter financieel volume aan activiteitenlasten in de vorm van toezeggingen aan onze achterban; ruim € 230.000
- Hogere beheerslasten dan begroot, met name door extra kosten voor de afwikkeling van het Sectorplan Cultuur; ruim € 62.000
- Lagere beleggingsopbrengsten dan begroot (hierop wordt hieronder nader ingegaan); bijna € 57.000

Conform de nieuwe financiële beleidsuitgangspunten zijn zowel het negatieve saldo inzake de activiteitenlasten vs. de premie-inkomsten als het negatieve saldo inzake de beheerslasten vs. de beleggingsopbrengsten gedekt door respectievelijk de 'Bestemmingsreserve activiteiten' en de 'Bestemmingsreserve continuïteit/beheer'.

Financiële positie ultimo 2017

Het belangrijkste motief van de fusie was een doelmatiger en efficiënter beheer van de middelen, opgebracht door de werknemers en de werkgevers in de sector podiumkunsten. Dit motief kwam met name voort uit het feit dat de afzonderlijke fondsen in het recente verleden onvoldoende absorptievermogen binnen hun achterban vonden, in de vorm van te subsidiëren activiteiten, om zelfs tot besteding van de geïncasseerde premie-inkomsten te komen. Als gevolg hiervan was het totale vermogen van de afzonderlijke fondsen door de jaren opgelopen tot een bedrag van ruim € 4,3 miljoen ultimo 2013.

Zo aan het einde van het vierde jaar van het bestaan mag de conclusie getrokken worden dat het SFPK er inmiddels in geslaagd is voldoende absorptievermogen 'aan te boren' binnen haar achterban. Inmiddels is het totale eigen vermogen ultimo 2017 nog bijna € 3,0 miljoen. Op zich een solide financiële positie, die alle ruimte laat om deze middelen op korte termijn op een doelmatige en efficiënte wijze in te zetten voor de belanghebbenden in de sector podiumkunst.

Gezien de groei in de aanvragen cq. de toekenningen in de afgelopen twee jaar en de beperkte mogelijkheden om een structurele verhoging van de inkomsten te realiseren, staat dit vermogen op middellange termijn onder druk. De druk zal toenemen indien met ingang van 2020 geen afspraken met sociale partners gemaakt kunnen worden over een kostendekkende (voor alle sectoren geharmoniseerde) premie (zie ook elders in dit bestuursverslag).

In de paragraaf over de evaluatie van de financiële beleidsuitgangspunten wordt een aanzet gegeven voor deze structurele oplossingsrichting voor de middellange termijn en worden tevens nieuwe uitgangspunten geformuleerd ter overbrugging van de periode tot 2020.

Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

Het in 2016 vastgestelde 'Beleggings- en Treasurystaat vormt het kader voor ons toekomstige beleggingsbeleid en het mandaat voor onze externe vermogensbelegger InsingerGilissen Bankiers N.V. Daarbij geldt een gematigd defensief risicoprofiel onder andere als belangrijk uitgangspunt voor ons vermogensbeheer. Een risicoprofiel dat niet meer de hoge beleggingsrendement zal opleveren als in het verleden, maar naar verwachting ook minder 'uitschieters' naar beneden. Onze vermogensbeheerder heeft een rendementsverwachting van ongeveer 4,0%.

Bij de overgang naar InsingerGilissen in 2016 is een aanvang gemaakt met de opbouw van de portefeuille, waarvan ultimo 2016 nog een aanzienlijk deel in liquide vorm werd aangehouden. In de loop van 2017 is de opbouw van de portefeuille afgerond. Tevens is een deel van het liquide deel overgeboekt naar onze reguliere bankrekening in verband met de liquiditeitsbehoefte die ontstond door de toename van de activiteiten van het SFPK en het feit dat de afrekening van het Sectorplan Cultuur langer in beslag heeft genomen dan verwacht cq. gewenst.

Helaas lag het beleggingsresultaat over 2017 niet op voldoende niveau om conform de uitgangspunten van ons financiële beleid de beheerslasten van de werkorganisatie te dekken. De samenstelling van het beleggingsresultaat sloot aan bij het in 2017 heersende beleggingsklimaat. Een opwaartse trend voor zakelijke waarden, met een helaas evenzo neerwaartse trend voor vastrentende waarden. Het ongerealiseerde resultaat ultimo 2017 was van vergelijkbare omvang als in 2016; ruim € 127.000 negatief voor de vastrentende waarden en ruim € 167.000 positief voor de zakelijke waarden.

Gecombineerd met de gerealiseerde beleggingsresultaten (dividend op zakelijke waarden ad € 15.000 en couponrente op vastrentende waarden ad € 23.000) lieten de zakelijke waarden ongeveer een positief rendement zien van 16,4% (2016: 32,07% positief, mede als gevolg van het positief uitgevallen afstoten van de oude beleggingsportefeuille) en gaven de vastrentende waarden een negatief rendement van 8,2% (2016: 0,23% negatief).

Activiteiten, subsidiatoezeggingen en -toekenningen

Na-ijleffecten van het Sectorplan Cultuur

Zoals al eerder aangehaald stond een belangrijk deel van 2017 in het teken van de afwikkeling van het Sectorplan Cultuur. Op 11 februari 2017 sloot het project formeel en werd de afronding ter hand genomen. Van de 194 kandidaten wisten voor die datum 45 kandidaten hun traject af te ronden, de overige 149 kandidaten zetten hun studie voort na die datum. Na het afronden van het Sectorplan kwamen de kosten van deze trajecten voor eigen rekening van het SFPK. In de loop van 2017 hebben nog eens 50 kandidaten afgerond; van de overige kandidaten wordt afronding in 2018 verwacht. Bijzonder is hierbij op te merken dat slechts een enkeling, en die dan met zeer gegronde redenen, zijn of haar studie niet afmaakt.

De totale impact van het Sectorplan op het reguliere bedrijfsproces van het SFPK liet zich bij de start op voorhand niet te voorspellen. Blijft de 'vaart' er in? Valt het aantal aanvragen weer terug naar het niveau van voor 2016? Komen al die ambitieuze plannen van 2016 ook tot een goed einde? 'Optreden voor jezelf' lijkt post gevat te hebben en de doelgroep voorgoed in beweging te hebben gebracht. De groei in het jaarlijkse aantal aanvragen is de beste illustratie hiervan; vanaf 53 aanvragen bij de start van het SFPK in 2014, via 71 aanvragen in 2015, naar 337 aanvragen in 2016, het jaar van het Sectorplan Cultuur. Deze 337 aanvragen zijn nader te verdelen in 137 reguliere aanvragen en 200 aanvragen inzake het Sectorplan Cultuur. De 237 gehonoreerde aanvragen over 2017 (uit een totaal aantal van 286 ingediende aanvragen) beantwoordt de vraag bevestigend dat er structureel sprake is van een hoger aantal aanvragen dan in de periode vóór het Sectorplan Cultuur.

Reguliere bijdragen

Zoals in het bovenstaande aangegeven zijn in 2017 in 237 aanvragen gehonoreerd voor een totaal bedrag van € 452.101. De verdeling van het aantal aanvragen over de sectoren zag als volgt uit:

- Sector Dans – 19 gehonoreerde aanvragen;
- Sector Theater – 92 gehonoreerde aanvragen;
- Sector Orkesten – 126 gehonoreerde aanvragen.

Van het totale aantal gehonoreerde aanvragen betrof het 146 aanvragen van individuele werkenden die zelfstandig een aanvraag deden en 71 aanvragen van werknemers die voor of door een werkgever zijn voorgedragen voor een individueel loopbaantraject. De 20 trajecten bij de werkgevers waren hoofdzakelijk gericht op organisatieontwikkeling op het terrein van communicatie, samenwerking en managementontwikkeling.

In 29 gevallen kon de ingediende aanvraag niet gehonoreerd worden doordat deze incompleet was en dat het SFPK hierop geen afdoende reactie heeft ontvangen. Deze aanvragen zijn per 1.1. 2018 komen te vervallen. In 20 gevallen werd de aanvraag afgewezen omdat de kandidaten op grond van hun arbeidsverleden geen aanspraak konden maken op een bijdrage van het SFPK. Dit betroffen met name remplaçanten (vervangende musici bij de orkesten) en zzp-ers. De laatste groep ondanks een vaak respectabel opdrachtverleden bij NAPK-aangesloten bedrijven.

Marketing en Communicatie

Het SFPK streeft ernaar om in continue interactie te zijn met de doelgroep. De website heeft daarvoor inmiddels een centrale plaats in onze communicatiemiddelen. Met behulp van regelmatige blogberichten op de website, interactie hierover en het delen van relevante content op Facebook en via e-mailnieuwsbrieven wordt extra verkeer naar de website gegenereerd, waar een makkelijk toegankelijk contactformulier ook weer voor extra informatievragen zorgt. Gemiddeld wordt de website zo'n 1.000 keer per maand gevonden; in de onderstaande tabel is het maandelijks verloop van het websitebezoek te zien vanaf 1 januari 2017 t/m heden:

Naast de website verstuurde het SFPK in 2017 vijf nieuwsbrieven en verschenen er evenveel blogs. De blogs hadden de hiernavolgende titels en strekking:

- **Een beetje vals spelen bestaat niet** - over de perikelen op ons kantoor n.a.v. het Sectorplan Cultuur
- **Drie carrières combineren... een eitje** - Over hoe ons bezoek aan Oerol in 2016 uiteindelijk grote loopbaanconsequenties kreeg voor een van onze kandidaten,
- **Er is meer dan de artistieke inhoud alleen** - Over het wel en wee van een gedreven HR-professional bij de orkesten,
- **Over roeping, passie en voldoening** - de ervaringen van een van onze loopbaancoaches,
- **HRM in de cultuursector: Informeel en persoonlijk gestuurd** - over de resultaten van het onderzoek dat in opdracht van het SFPK werd gedaan onder werkgevers in de sector Cultuur.

Het SFPK heeft inmiddels een contactenbestand binnen de culturele sector van een kleine 3.200 mailingadressen van lezers die werkelijk betrokken zijn bij ons werk.

Cultuurpanel ©

Weten wat er werkelijk speelt; eigenlijk weten wij nog te weinig over wat er werkelijk speelt binnen onze doelgroep. We grepen daarom met beide handen de kans aan om het HRM-onderzoek werkgevers- en werknemers in het SCP als SFPK-project te adopteren, met als doel dit in te bedden in de reguliere bedrijfsvoering en de continuïteit van relevant onderzoek te waarborgen. Cultuurpanel is voor het SFPK het vehikel om met korte lijnen, professionele te communiceren met de doelgroep. Cultuurpanel heeft inmiddels 800 leden en streeft ernaar dit uit te breiden tot 2.000 leden uit de podiumkunsten.

Risicoanalyse

Vanuit de continuïteit van de bedrijfsvoering bezien bestaan er een tweetal risico's cq. uitdagingen waarmee het SFPK momenteel wordt geconfronteerd. In de paragraaf inzake de nieuwe financiële beleidsuitgangspunten wordt hieraan al aandacht besteed. Enerzijds betreft dit het in goede banen leiden van de groei van de activiteiten, als gevolg van onder andere het succes van het Sectorplan Cultuur. Anderzijds vormt het genereren van toereikende financiële middelen ten behoeve van deze activiteiten én ter dekking van de beheerslasten een uitdaging op korte cq. middellange termijn.

Voor wat betreft het in goede banen leiden wordt er hard gewerkt aan het geautomatiseerde systeem voor het beheer van toekenningen. Tot op heden lag het accent in de ontwikkeling van dit systeem met name op het frontoffice en de wijze waarop deelnemers, veelal op basis van eigen input, door het proces van een toekenning geleid worden. Momenteel wordt de backoffice-kant van het systeem verder ontwikkeld. Als gevolg van de enorme toestroom in 2016 en 2017 van aanvragen is behoefte aan de voortgezette automatisering en integratie van het aanvraagproces. In 2016 was er al sprake van het in 1 formulier verwerken van een totaal loopbaantraject van aanvraag tot en met evaluatie, in 2017 is dit proces verder uitgewerkt en verbeterd. De nu voorgenomen verbeteringen hebben met name betrekking op het vereenvoudigen van het formulier voor werkgevers en werknemers en het beter incorporeren van de controle op het arbeidsverleden. Tevens wordt de aansluiting met de financiële administratie verbeterd en wordt het mogelijk financiële management informatie te genereren ten behoeve van het (financiële) beheer van de toekenningen.

Voorts zal de financiële performance van het SFPK met een kortere periodiciteit dan in het verleden gevolgd worden door middel van kwartaalrapportages. Op die wijze ontstaat per kwartaal inzicht in de omvang, zowel kwantitatief in aantallen als in geld, van de activiteiten als wel in de realisatie van beheerslasten vs. de hiervoor begrote bedragen.

Ten aanzien van het genereren van toereikende financiële middelen ten behoeve van zowel activiteiten als ter dekking van de beheerslasten bestaat op middellange termijn de premiepercentages, die in de cao's van de sectoren theater/dans en orkesten door de sociale partners worden afgesproken op een hoger niveau te krijgen. Tevens zal het noodzakelijk zijn om de premiepercentages van de genoemde sectoren te harmoniseren. Nu verschillen deze premiepercentages nog per sector. Aangezien met name de CAO Toneel en Dans een looptijd kent tot en met 31 december 2019 zal pas bij de verlenging van deze CAO te eerstvolgende mogelijkheid bestaan om de premies voor het SFPK te verhogen naar de gewenste niveau's. In de sector orkesten is de CAO Orkesten officieel per 31 december 2014 geëxpireerd en vinden momenteel onderhandelingen plaats voor een nieuwe CAO. Aangezien de onderhandelingen in het kader van een nieuwe CAO het enige moment zijn dat nieuwe en toereikende premies voor het SFPK afgesproken kunnen worden, zal op zo kort mogelijke termijn de lobby naar de sociale partners hiervoor opgezet dienen te worden. Aangezien de CAO-onderhandelingen binnen de sector orkesten momenteel lopen is het ondernemen van actie om een premieverhoging te realiseren het meest urgent.

In het kader van het verwerven van toereikende financiële middelen vormt het 'getrapte' lidmaatschap tevens een uitdaging voor het SFPK. Theater- en dansgezelschappen (via het NAPK) en orkesten (via de VvNO) kunnen immers niet rechtstreeks lid bij het SFPK zijn, maar alleen via de aansluiting bij een werkgeversorganisatie. Hierdoor worden de mogelijkheden om een directe ledenaanwas van het SFPK te realiseren beperkt. Ten einde de periode tot een mogelijke en noodzakelijke premieverhoging te realiseren worden de huidige bestemmingsreserves gebruikt ter bekostiging van zowel activiteiten als kosten van de beheersorganisatie.

Bestuur en Governance

Het bestuur van het SFPK is paritair samengesteld en bestond ultimo 2017 uit 7 leden. De voorzitter is onafhankelijk en de beide sociale partners benoemen elk drie leden. De eerste onafhankelijk voorzitter is bij oprichting benoemd. Bestuursleden worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Aan het eind van de eerste termijn kan een bestuurslid maximaal éénmaal worden herbenoemd. In 2017 hebben geen mutaties plaatsgevonden in het bestuur.

In 2017 heeft het bestuur SFPK 10 maal vergaderd, waarbij het bestuur de Governance Code Cultuur in al haar facetten hanteert. De activiteiten van het bestuur van het SFPK bestonden in 2017 onder meer uit:

- het overleg met sociale partners en hun leden;
- het overleg met rechthebbenden inzake de diverse regelingen;
- het informeren van potentiële rechthebbenden, via sociale partners, informatiebrochures, bijeenkomsten, helpdesk en www.sfpk.nl
- het voeren van inhoudelijke discussies over de nadere invulling van de subsidievoorwaarden, mede op basis van de beoordeling van ingediende subsidieaanvragen;
- het monitoren, evalueren en zo nodig bijstellen van diverse opdrachtovereenkomsten met onder andere dienstverleners voor secretariaats- en administratieve diensten en de verhuurder van de kantoorruimte.
- het laten functioneren van de statutaire adviesraad in het algemeen ne met adviezen over de ontwikkelingen in de sector podiumkunsten en de positie van zzp-ers in het bijzonder.
- het afwickelen van de financiële afspraken met C+O ten aanzien van het Sectorplan Cultuur.

Naast deze min of meer reguliere werkzaamheden heeft het bestuur aandacht besteed aan Governance en AO-IC, heeft het bestuur een bijeenkomst georganiseerd met het oog op strategische positionering en diverse informele bijeenkomsten in relatie tot het sectorplan cultuur.

De dagelijkse gang van zaken binnen de werkorganisatie van de stichting valt onder de verantwoordelijkheid van een fondscoördinator. Deze ondersteunt het bestuur, voert bestuursbesluiten uit en is belast met de uitvoering van alle voorkomende werkzaamheden. Het bestuur heeft de fondscoördinator gemandateerd ten aanzien van het toekennen van bijdragen conform de door sociale partners vastgestelde reglementen. In geval er geen adequate expertise bestaat in het bestuur op specifieke onderwerpen, maakt het bestuur gebruik van externe adviseurs, met name op het gebied van financiën en de boekhouding. De functiescheiding is hierbij naar behoren geregeld.

De in 2015 vastgestelde missie en visie van het SFPK worden momenteel geëvalueerd en zonodig herzien.

Begroting 2018 en toekomstverwachtingen

Het bestuur van het SFPK heeft op 13 december 2017 de begroting 2018 vastgesteld. Na het wat activiteiten betreft 'normale' jaar, staan voor 2018 twee nieuwe activiteiten gepland. Allereerst betreft dit een inmiddels goedgekeurd project dat op basis van co-financiering gefinancierd wordt met middelen van het Europees Sociaal Fonds. Het Agentschap SoZaWe is hierbij de Nederlandse intermediair. Verder wordt er budget beschikbaar gesteld voor pilot-activiteiten ten behoeve van ZZP'ers, een groep met een aanzienlijk aandeel binnen de podiumkunstenaren, die echter vooralsnog op basis van de huidige reglementen niet als rechthebbenden voor ondersteuning door het SFPK worden aangemerkt.

Voorts is de begroting 2018 tot stand gekomen op basis van de nieuwe financiële beleidsuitgangspunten (zie hierboven) en is onder andere meer budget ingeruimd voor de activiteiten ten behoeve van podiumkunstenaren, zowel regulier als via het ESF-project. Het begrote exploitatietekort wordt conform de nieuwe financiële uitgangspunten gedekt vanuit de bestemmingsreserve. Één en ander ter overbrugging tot vanaf 2020 met de sociale partners voor alle sectoren geharmoniseerde en voor het SFPK kostendekkende premies overeenkomen zijn gekomen. Kostendekkende premie die van groot belang zijn om het SFPK en haar activiteiten voor haar achterban zowel inhoudelijk als financieel duurzaam levensvatbaar te maken.

BATEN

Premie-inkomsten	217.400
Subsidiebatens	171.000
Financiële batens	111.400
Overige batens	11.300

TOTALE BATEN

511.100

LASTEN

Activiteitenlasten

Reguliere activiteiten podiumkunstenaren	180.400
Pilot-activiteiten t.b.v. ZZP-ers	10.000
Activiteiten i.h.k.v. co-financiering ESF-project	279.600
Bijzondere uitkeringen	10.000

Totale activiteitenlasten

480.000

Beheerslasten

Personeelskosten	67.800
Bestuurskosten	37.600
Organisatie- en kantoorkosten	137.800

Totale beheerslasten

243.200

TOTALE LASTEN

723.200

SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING

-212.100

Rentebaten/-lasten	9.000
--------------------	-------

EXPLOITATIERESULTAAT

-203.100

Zoals eerder al opgemerkt heeft 2017 in het teken gestaan van de verantwoording en afwikkeling van het Sectorplan Cultuur. Voor wat betreft de verantwoording heeft het Agentschap SoZaWe op 16 oktober 2017 de definitieve beschikking vastgesteld en daarmee de eerder van een goedkeurende controleverklaring voorziene verantwoording goedgekeurd.

Voor wat betreft de afwikkeling kan op basis van de balans per 31 december 2017 worden vastgesteld dat in financiële zin nog weinig tot geen voortgang is geboekt. De vordering inzake de subsidie op de penvoerder C+O is ongewijzigd ten opzichte van ultimo 2016; hetzelfde geldt voor zowel de verplichting inzake de overheadvergoeding aan de penvoerder C+O als de claim inzake de additionele overheadvergoeding. Hiermee is C+O in ieder geval in overtreding ten aanzien van de plicht tot onverwijld doorstorten van het aandeel van SFPK in de van het Agentschap SoZaWe ontvangen subsidie. Deze status quo heeft in belangrijke mate te maken met het feit dat het SFPK de claim inzake de additionele overheadvergoeding niet erkent en dat C+O als sanctiemiddel alle aan het SFPK toekomende subsidiemiddelen achterhoudt. In begin 2018 is wel enige voortgang geboekt doordat een groot deel van onze subsidievordering is overgemaakt; onder inhouding van de verplichting voor de door ons erkende 4%-overheadvergoeding en onder inhouding van het betwiste bedrag aan additionele overheadvergoeding ad € 72.000. De mediation-procedure die tussen beide organisaties in dit kader is gevoerd is zonder resultaat gebleven. Het bestuur heeft inmiddels besloten de uitstaande vordering van € 72.000 in te vorderen via een incasso-procedure.

Amsterdam, 5 juni 2018

Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten

Mevrouw M.W.G. van Diggelen
Voorzitter
Eerste termijn, benoemd 25 oktober 2014

De heer P.P.C.M. Waarts,
Secretaris (voorgedragen door FNV-Kiem)
Eerste termijn, benoemd 13 februari 2015

De heer M. Segond von Banchet
Penningmeester (voorgedragen door NAPK)
Eerste termijn, benoemd 26 augustus 2015

Mevrouw A. Bolle
Lid (voorgedragen door NAPK)
Eerste termijn, benoemd 25 oktober 2014

De heer A.H. van Dijk
Penningmeester (voorgedragen door NAPK)
Eerste termijn, benoemd 25 oktober 2014

Mevrouw I.A. Minnesma
Lid (voorgedragen door FNV-Kiem)
Eerste termijn, benoemd 25 oktober 2014

De heer J.A.N. Schreuder
Lid (voorgedragen door FNV-Kiem)
Eerste termijn, benoemd 12 december 2014

JAARREKENING

BALANS

	31 december 2017	31 december 2016
ACTIVA		
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	7.685	9.508
Totaal vaste activa	7.685	9.508
<u>Vlottende activa</u>		
Vorderingen en overlopende activa	465.534	609.429
Effecten	2.889.101	2.302.152
Liquide middelen	339.290	1.808.082
Totaal vlottende activa	3.693.925	4.719.663
TOTAAL ACTIVA	3.701.611	4.729.170
<u>Kortlopende schulden en overlopende passiva</u>		
Kortlopende schulden	466.476	1.039.239
Totaal kortlopende schulden	466.476	1.039.239
UITKOMST VLOTTENDE ACTIVA MIN KORTLOPENDE SCHULDEN	3.227.449	3.680.423
UITKOMST ACTIVA MIN KORTLOPENDE SCHULDEN	3.235.135	3.689.931
<u>Langlopende schulden</u>		
Pensioendepot remplaceanten	293.026	312.309
Totaal langlopende schulden	293.026	312.309
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	2.251.882	2.247.126
Bestemmingsreserve continuïteit/beheer	434.785	632.502
Bestemmingsreserve activiteiten	186.442	-
Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten	-	256.985
Bestemmingsreserve orkest-activiteiten	-	172.009
Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen	69.000	69.000
Totaal eigen vermogen	2.942.109	3.377.622
	3.235.135	3.689.931

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	2017	Begroting 2017	2016
BATEN			
Premie-inkomsten	223.222	207.300	323.300
Subsidiebaten	-	-	362.273
Financiële batens	87.383	144.300	254.220
Overige batens	4.756	2.490	91.378
TOTALE BATEN	315.361	354.090	1.031.171
LASTEN			
Activiteitenlasten			
Reguliere activiteiten sector theater	32.004	27.800	62.170
Reguliere activiteiten sector dans	32	16.100	5.863
Reguliere activiteiten sector orkesten	75.425	93.400	146.941
Loopbaanactiviteiten sector theater	145.764	88.300	50.516
Loopbaanactiviteiten sector dans	25.407	-	8.607
Loopbaanactiviteiten sector orkesten	173.469	-	57.596
Sectoroverschrijdende activiteiten	13.673	-	-
Activiteiten i.h.k.v. co-financiering Sectorplan Cultuur	-	-	1.372.997
Bijzondere uitkeringen	-	10.000	-
Totale activiteitenlasten	465.774	235.600	1.704.691
Beheerslasten			
Personeelskosten	91.138	84.700	120.068
Bestuurskosten	34.491	37.400	41.025
Organisatie- en kantoorkosten	159.639	100.900	306.634
Totale beheerslasten	285.267	223.000	467.727
TOTALE LASTEN	751.041	458.600	2.172.418
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-435.680	-104.510	-1.141.247
Rentebaten	168	7.600	2.924
EXPLOITATIERESULTAAT	-435.512	-96.910	-1.138.324
RESULTAATVERDELING			
Algemene reserve	4.756	7.090	2.488
Bestemmingsreserve continuïteit/beheer	-197.717	-71.100	-195.741
Opheffing bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten	-256.985		
Opheffing bestemmingsreserve orkest-activiteiten	-172.009		
Vorming bestemmingsreserve activiteiten	428.994		
Bestemmingsreserve activiteiten	-242.552	-	-
Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten	-	-7.300	-72.323
Bestemmingsreserve orkest-activiteiten	-	-15.600	-367.891
Bestemmingsreserve loopbaanbeleid	-	-	-335.100
Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen	-	-10.000	-
Bestemmingsfonds loopbaanbeleid	-	-	-169.756
	-435.512	-96.910	-1.138.324

TOELICHTINGEN

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld conform Richtlijn 640 van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Het verslagjaar van de Stichting komt conform artikel 12 lid 1 van de statuten overeen met het kalenderjaar.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Alle activa en passiva zijn, voor zover hieronder niet ander vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Bij het samenstellen van de balans en de exploitaterekening wordt een bestendige gedragslijn in acht genomen.

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats op basis van de aanschaffingswaarde cq. de historische prijzen. De afschrijvingen vindt lineair plaats rekening houdend met de economische levensduur.

Vorderingen, vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen

Vorderingen, vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen zijn nominaal gewaardeerd, rekening houdend met de oninbaarheid van individuele vorderingen.

Effecten

Met ingang van augustus 2016 is onze beleggingsportefeuille ondergebracht bij InsingerGilissen Bankiers N.V.. Onze portefeuille wordt belegd in zakelijke waarden (norm 35%), vastrentende waarden (norm 65%) en liquiditeiten. Zowel de zakelijke als de vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Projectverplichtingen

De projectverplichtingen worden gewaardeerd tegen de bedragen conform de door het bestuur goedgekeurde toekenningen met daarop in mindering gebracht de reeds betaalde voorschotten.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Mede in aanmerking genomen de waarderingsgrondslagen, zoals hierboven omschreven, wordt het resultaat bepaald als het verschil tussen het totaal van de aan een jaar toe te rekenen baten en het totaal van de, op basis van historische prijzen, aan het jaar toe te rekenen kosten.

TOELICHTING OP DE BALANS**Materiële vaste activa**

	2017		2016	
Aanschafwaarde per 1 januari	12.108		3.431	
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-2.601		-1.757	
		9.508		1.674
Investeringen	500		8.678	
Afschrijvingen	-2.322		-844	
		-1.822		7.834
Aanschafwaarde per 31 december	12.608		12.108	
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-4.923		-2.601	
		<u>7.685</u>		<u>9.508</u>

Vlottende activa

	31 december 2017		31 december 2016	
<i>Vorderingen en overlopende activa:</i>				
- Nog te vorderen premies	99.060		207.150	
- Nog te ontvangen inzake Sectorplan	336.373		336.373	
- Nog te ontvangen inzake SFNP	25.900		25.900	
- Vooruitbetaald inzake pensioenen	208		1.018	
- Nog te ontvangen rente	121		2.924	
- Overige vorderingen/vooruitbetaald	3.872		36.063	
Totaal vordering en overlopende activa		<u>465.534</u>		<u>609.429</u>

De post 'Nog te vorderen premies' betreft de premie-afrekeningen van theater- en dansgezelschappen en orkesten.

De post 'Nog te ontvangen inzake Sectorplan' betreft de afrekening van het aandeel van het SFPK in de definitieve verantwoording van het Sectorplan Cultuur. Op 13 oktober 2017 is de vaststellingsbeschikking ontvangen van het Agentschap SZW door de penvoerder van het Sectorplan Cultuur, de Stichting Cultuur+Ondernemen. De uitbetaling van de subsidiemiddelen vindt plaats via de penvoerder; het SFPK heeft derhalve in het kader van het Sectorplan Cultuur een vordering op de Stichting Cultuur+Ondernemen. Op het moment van vaststellen van deze jaarrekening is een bedrag van € 264.280 ontvangen. In verband met de claim van de Stichting Cultuur+Ondernemen inzake een additionele overheadvergoeding (zie 'niet uit de balansblijvende verplichtingen en rechten') is het overeenkomstige bedrag van ruim € 72.000 vooralsnog niet uitbetaald. In verband met het feit dat de gevoerde mediation-procedure inmiddels zonder resultaat is afgerond, heeft het bestuur besloten deze vordering in te vorderen via een incasso-procedure.

De post 'Nog te ontvangen inzake SFNP' hangt in principe samen met (een deel van) de vordering inzake het Sectorplan. Voor een aantal specifieke trajecten wordt het resterende deel van de kosten, waarvoor via het Sectorplan Cultuur 50%-cofinanciering wordt ontvangen, geheel vergoed. Deze vordering is begin 2018 ontvangen.

	31 december 2017		31 december 2016	
<i>Effecten:</i>				
- Vastrentende waarden	1.457.448		1.092.494	
- Zakelijke waarden	1.431.653		1.209.658	
Totaal effecten		<u>2.889.101</u>		<u>2.302.152</u>

	2017		2016	
	Vastrentende waarden	Zakelijke waarden	Vastrentende waarden	Zakelijke waarden
Stand 1 januari	1.092.494	1.209.658	2.987.541	434.629
Verkopen	-208.272	-599.535	-3.188.876	-453.138
Gerealiseerd beleggingsresultaat	-1.601	33.965	201.335	18.509
Aankopen	702.047	619.869	1.298.577	964.448
Ongerealiseerd beleggingsresultaat	-127.220	167.696	-206.083	245.210
Stand per 31 december	<u>1.457.448</u>	<u>1.431.653</u>	<u>1.092.494</u>	<u>1.209.658</u>
Verdeling 31 december	50,4%	49,6%	47,5%	52,5%

TOELICHTING OP DE BALANS

Zoals in de jaarrekening over 2016 vermeld heeft het SFPK in dat jaar een overgang gemaakt van de nieuwe vermogensbeheerder Theodoor Gilissen, inmiddels InsingerGilissen. In dat jaar is een aanvang gemaakt met de opbouw van de portefeuille, waarvan ultimo 2016 nog een aanzienlijk deel in liquide vorm werd aangehouden. In de loop van 2017 is de opbouw van de portefeuille af rond. Tevens is een deel van het liquide deel overgeboekt naar onze reguliere bankrekening in verband met de liquiditeitsbehoefte die ontstond door de toename van de activiteiten van het SFPK en het feit dat de afrekening van het Sectorplan Cultuur langer in beslag heeft genomen dan verwacht cq. gewenst.

Helaas lag het beleggingsresultaat over 2017 niet op voldoende niveau om conform de uitgangspunten van ons financiële beleid de beheerslasten van de werkorganisatie te dekken. De samenstelling van het beleggingsresultaat sloot aan bij het in 2017 heersende beleggingsklimaat. Een opwaartse trend voor zakelijke waarden, met een helaas evenzo neerwaartse trend voor vastrentende waarden. Het ongerealiseerde resultaat ultimo 2017 was van vergelijkbare omvang als in 2016; ruim € 127.000 negatief voor de vastrentende waarden en ruim € 167.000 positief voor de zakelijke waarden. Gecombineerd met de gerealiseerde beleggingsresultaten (dividend op zakelijke waarden ad € 15.000 en couponrente op vastrentende waarden ad € 23.000) lieten de zakelijke waarden ongeveer een positief rendement zien van 16,4% (2016: 32,07% positief, mede als gevolg van het positief uitgevallen afstoten van de oude beleggingsportefeuille) en gaven de vastrentende waarden een negatief rendement van 8,3% (2016: 0,23% negatief).

	31 december 2017	31 december 2016
<i>Liquide middelen:</i>		
- Rekeningen courant	49.290	1.458.082
- Spaarrekeningen	290.000	350.000
Totaal liquide middelen	339.290	1.808.082

De rekeningen courant en spaarrekeningen van het SFPK zijn vrij opneembaar. Het hoge saldo ultimo 2016 werd veroorzaakt door het feit dat in verband met de overgang naar een nieuwe beleggingsbeheerder en de opbouw van een nieuwe beleggingsportefeuille een aanzienlijk deel van de voor beleggingen in aanmerking komende gelden in liquide vorm werd aangehouden.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31 december 2017	31 december 2016
<i>Kortlopende schulden:</i>		
- Crediteuren	20.436	22.115
- Projectverplichtingen	348.429	780.219
- Nog te betalen beheerskosten	53.652	207.459
- Nog te betalen loonheffing	2.576	2.080
- Reservering vakantiegeld	2.298	2.929
- Nog te betalen accountantskosten	14.630	11.000
- Nog te betalen administratiekosten	2.341	908
- Nog te betalen kosten secretariaat	3.661	-
- Overige nog te betalen bedragen	18.452	12.530
Totaal kortlopende schulden	466.476	1.039.239

De post 'Projectverplichtingen' is ultimo 2017 weer op een aanzienlijk lager niveau dan ultimo 2016. Toen was deze immers incidenteel bijzonder hoog als gevolg van het Sectorplan Cultuur en de daarmee samenhangende verplichtingen. Overigens ligt deze verplichting, naar verwachting ook voor de komende jaren, structureel hoger door het 'succes' van de activiteiten van het SFPK en het toenemende aantal toezeggingen.

De post 'Nog te betalen beheerskosten' betreft de contractueel met de penvoerder van het Sectorplan Cultuur, de Stichting Cultuur+Ondernemen, overeengekomen vergoeding voor overheadkosten van het sectorplan. Deze verplichting is begin 2018 verrekend met de betaling van een deel van de vordering op de Stichting Cultuur+Ondernemen inzake het Sectorplan Cultuur.

TOELICHTING OP DE BALANS

Langlopende schulden

	31 december 2017	31 december 2016
<i>Pensioendepot remplacanten</i>		
- Stand 1 januari	312.309	334.816
- Uitkeringen	-21.773	-19.935
- Beheerskosten	2.489	-2.572
- Stand 31 december	<u>293.026</u>	<u>312.309</u>

Het voormalige Sociaal Fonds Orkesten heeft in mei 2013, formeel met terugwerkende kracht per 1 oktober 2012, het beheer van het 'Pensioendepot Remplacanten' van het voormalige Pensioenfonds Kunst & Cultuur overgenomen. Één en ander op verzoek van de sociale partners betrokken bij de CAO Remplacanten. Met de gelden uit dit depot worden orkestwerkgevers gecompenseerd in een klein deel van de door hen betaalde pensioenpremies voor de bij hen in dienst zijnde remplacanten. De afspraken zijn vastgelegd in een aparte beheersovereenkomst tussen het voormalige Sociaal Fonds Orkesten en de Vereniging van Stichtingen Remplacanten Nederlandse Orkesten (VSR). In het kader van de fusie zijn deze afspraken overgenomen door het SFPK.

Op het moment van het afsluiten van de beheersovereenkomst bedroeg het depot ongeveer € 405.000. Orkestwerkgevers hebben, onder overlegging van bewijsdocumenten, uitkeringen gedeclareerd van een overeengekomen deel van de door hen betaalde premies voor remplacanten. Voor het overige ontvangst de beheerder een bij overeenkomst vastgestelde (jaarlijks te indexerende) beheersvergoeding.

In 2018 is tot het moment van vaststellen van de jaarrekening 2017 een bedrag van € 55.670 aan uitkeringen uitbetaald.

Eigen vermogen

Ten aanzien van de wijze waarop de verschillende onderdelen van het eigen vermogen van het SFPK wordt gesegmenteerd, is ten tijde van de fusie besloten dat bestemmingsreserves gevormd worden, waarbij de herkomst van deze reserves uit het vermogen van de voormalige fondsen leidend was. De achtergrond van dit besluit ligt in het feit dat deze vermogens zijn opgebouwd door de achterban van de voormalige fondsen en dat in principe deze achterban ook het toekomstige profijt van deze middelen dient te hebben. De besluitvorming betreffende deze voorgeschreven segmentering van het eigen vermogen was vastgelegd in artikel 10 lid 2 van de statuten. Conform de statuten dienden deze financiële uitgangspunten in ieder geval 3 jaar na de oprichting van het SFPK gehandhaafd blijven. Met het vaststellen van de jaarrekening 2016 was deze periode verstreken.

Na het afronden van de genoemde jaarrekening 2016 zijn de bij de start van het SFPK opgestelde financiële beleidsuitgangspunten geëvalueerd en naar aanleiding daarvan herzien. De belangrijkste wijziging betreft de 'ontschotting' van de diverse bij de start van het SFPK gevormde bestemmingsreserves, ten einde te kunnen garanderen dat op middellange termijn voldoende middelen beschikbaar bleven cq. gereserveerd bleven voor de specifieke achterban van de voormalige fondsen. Met andere woorden er was sprake van een 'segregatie' van het vermogen van het SFPK op basis van de achterban van de voormalige rechtsvoorgangers. Inmiddels waren een aantal van deze bestemmingsreserves uitgeput en bovendien zorgde de 'segregatie' voor veel bureaucratie en ongewenste discussies en was deze dan ook niet bevorderlijk voor de ontwikkeling van de 'gezamenlijkheid' van het SFPK. Als gevolg van de 'ontschotting' is (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2017) de 'Bestemmingsreserve activiteiten' gevormd en zijn de 'Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten' en 'Bestemmingsreserve orkest-activiteiten' opgeheven.

Voor het overige zijn de 'Bestemmingsreserve continuïteit/beheer' en de 'Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen' gehandhaafd.

	2017	2016
<i>Algemene reserve</i>		
- Stand 1 januari	2.247.126	2.244.638
- Mutatie verslagjaar	4.756	2.488
- Stand 31 december	<u>2.251.882</u>	<u>2.247.126</u>
<i>Bestemmingsreserve continuïteit/beheer</i>		
- Stand 1 januari	632.502	828.243
- Mutatie verslagjaar	-197.717	-195.741
- Stand 31 december	<u>434.785</u>	<u>632.502</u>

TOELICHTING OP DE BALANS

De bestemmingsreserve continuïteit/beheer heeft in aanvulling op de meer algemene continuïteitsdoelstelling van de 'Algemene reserve', specifiek ten doel de continuïteit van de werkorganisatie van het SFPK en daarmee een adequaat beheer van de activiteiten op middellange termijn te waarborgen. Het onderliggende financieel beleidsuitgangspunt voor deze bestemmingsreserve wordt gevormd uit de doelstelling om de jaarlijkse beheerslasten zoveel mogelijk te bekostigen uit de jaarlijkse beleggingsinkomsten. Indien deze beleggingsinkomsten in enig jaar onvoldoende zijn om de beheerslasten te dekken, wordt dit nadelig saldo ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht. In 2017 waren de beheerslasten (zoals verwacht) hoger dan de beleggingsinkomsten. De bestemmingsreserve moest derhalve ultimo 2017 aangesproken worden.

	2017	2016
<i>Bestemmingsreserve activiteiten</i>		
- Stand 1 januari	-	-
- Vorming bestemmingsreserve	428.994	-
- Mutatie verslagjaar	<u>-242.552</u>	
- Stand 31 december	<u>186.442</u>	<u>-</u>

In overeenstemming met het vaststellen van het herziene financiële beleid is deze bestemmingsreserve met terugwerkende kracht op 1 januari 2017 gevormd vanuit de saldi van de opgeheven 'Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten' en de opgeheven 'Bestemmingsreserve orkest-activiteiten'.

	2017	2016
<i>Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten</i>		
- Stand 1 januari	256.985	329.308
- Opheffing bestemmingsreserve	<u>-256.985</u>	<u>-72.323</u>
- Stand 31 december	<u>-</u>	<u>256.985</u>

In overeenstemming met het vaststellen van het herziene financiële beleid is deze bestemmingsreserve met terugwerkende kracht op 1 januari 2017 opgeheven. Het saldo is aangewend voor de vorming van de nieuwe 'Bestemmingsreserve activiteiten'.

	2017	2016
<i>Bestemmingsreserve orkest-activiteiten</i>		
- Stand 1 januari	172.009	539.900
- Opheffing bestemmingsreserve	<u>-172.009</u>	<u>-367.891</u>
- Stand 31 december	<u>-</u>	<u>172.009</u>

In overeenstemming met het vaststellen van het herziene financiële beleid is deze bestemmingsreserve met terugwerkende kracht op 1 januari 2017 opgeheven. Het saldo is aangewend voor de vorming van de nieuwe 'Bestemmingsreserve activiteiten'.

	2017	2016
<i>Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen</i>		
- Stand 1 januari	69.000	69.000
- Mutatie verslagjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
- Stand 31 december	<u>69.000</u>	<u>69.000</u>

De bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen is ontstaan uit het vermogen van het voormalige Hans Boswinkel Fonds. In lijn met de doelstellingen van dit voormalige fonds heeft deze bestemmingsreserve als doel het verstrekken van sociale uitkeringen aan werknemers, in de sectoren waarin het SFPK actief is, en hun nabestaanden, die door een onvoorziën ingrijpende gebeurtenis zijn getroffen en de financiële gevolgen daarvan niet (meer) zelf kunnen dragen.

TOELICHTING OP DE BALANS

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN EN RECHTEN

Verplichtingen

Het SFPK heeft voor de kantoorruimte (en een kleine vergaderfaciliteit) aan de J.M. Coenenstraat 4 een huurcontract afgesloten voor onbepaalde tijd. De opzeggingstermijn bedraagt 6 maanden. De jaarlijkse huurlast (incl. servicekosten) bedraagt € 27.500.

De Stichting Cultuur+Ondernemen heeft een claim bij het SFPK neergelegd voor een vergoeding van additionele overheadkosten in het kader van het Sectorplan Cultuur. Aangezien e.e.a. niet contractueel is overeengekomen wordt deze claim niet door het SFPK erkent en derhalve ook niet als verplichting opgenomen. De maximale claim bedraagt ruim € 72.000. Inzake deze claim is inmiddels zonder succes een mediation-procedure gevoerd. Onze advocaat zal de verdere passende stappen ondernemen.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

BATEN

	2017	Begroting 2017	2016
Premie-inkomsten:			
- reguliere premie-inkomsten sector theater	27.390	23.200	25.207
- reguliere premie-inkomsten sector dans	14.108	13.400	11.576
- reguliere premie-inkomsten sector orkesten	72.165	77.800	192.568
- loopbaan premie-inkomsten sector theater	109.558	92.900	93.949
Totale premie-inkomsten	223.222	207.300	323.300

De totale premie-inkomsten laten een kleine groei zien t.o.v. het in de begroting 2017 opgenomen bedrag. De afwijking van de premie-inkomsten van de sector orkesten ten opzichte van het jaar 2016 wordt veroorzaakt door het feit dat in 2016 ook de 'inhaalpremies' over de jaren 2014 en 2015 geïnd konden worden. Een en andere in verband met de hernieuwde aansluiting van de orkesten bij het SFPK via de Vereniging van Nederlandse Orkesten (hierna: VvNO).

	Werknemer	Werkgever	Werknemer
Reguliere premie sector theater/dans	0,0%	0,1%	0,0%
Reguliere premie sector orkesten	0,1%	0,1%	0,1%
Loopbaanpremie sector theater	0,0%	0,4%	0,0%

	2017	Begroting 2017	2016
Subsidiebaten			
- Co-financiering Sectorplan Cultuur	-		336.373
- Bijdrage SFNP	-		25.900
Totale subsidiebaten	-	-	362.273

Formeel heeft het Sectorplan Cultuur een looptijd gehad t/m 11 februari 2017. Oorspronkelijk was deze looptijd t/m 31 december 2016 op grond waarvan alle financiële consequenties geheel in de begroting 2016 was opgenomen. Ondanks de verlenging van de looptijd is er bij het opstellen van de jaarrekening 2016 voor gekozen om toch het uitgangspunt van de begroting 2016 te handhaven en ook de werkelijke financiële consequenties van het Sectorplan Cultuur geheel in het verslagjaar 2016 te verwerken. Vandaar dat over 2017 geen subsidiebaten in deze jaarrekening zijn opgenomen.

	2017	Begroting 2017	2016
Financiële batens:			
- Beleggingsresultaten	111.298	171.800	263.558
- Kosten beleggingen	-23.915	-27.500	-9.339
Totale financiële batens	87.383	144.300	254.220

Zoals in de jaarrekening over 2016 vermeld heeft het SFPK in dat jaar een overgang gemaakt naar de nieuwe vermogensbeheerder Theodoor Gilissen, inmiddels InsingerGilissen. In dat jaar is een aanvang gemaakt met de opbouw van de portefeuille, waarvan ultimo 2016 nog een aanzienlijk deel in liquide vorm werd aangehouden. In de loop van 2017 is de opbouw van de portefeuille afrond. Tevens is een deel van het liquide deel overgeboekt naar onze reguliere bankrekening in verband met de liquiditeitsbehoefte die ontstond door de toename van de activiteiten van het SFPK en het feit dat de afrekening van het Sectorplan Cultuur langer in beslag heeft genomen dan verwacht cq. gewenst.

Helaas lag het beleggingsresultaat over 2017 niet op voldoende niveau om conform de uitgangspunten van ons financiële beleid de beheerslasten van de werkorganisatie te dekken. De samenstelling van het beleggingsresultaat sloot aan bij het in 2017 heersende beleggingsklimaat. Een opwaartse trend voor zakelijke waarden, met een helaas evenzo neerwaartse trend voor vastrentende waarden. Het ongerealiseerde resultaat ultimo 2017 was van vergelijkbare omvang als in 2016; ruim € 127.000 negatief voor de vastrentende waarden en ruim € 167.000 positief voor de zakelijke waarden. Gecombineerd met de gerealiseerde beleggingsresultaten (dividend op zakelijke waarden ad € 15.000 en couponrente op vastrentende waarden ad € 23.000) lieten de zakelijke waarden ongeveer een positief rendement zien van 16,4% (2016: 32,07% positief, mede als gevolg van het positief uitgevallen afstoten van de oude beleggingsportefeuille) en gaven de vastrentende waarden een negatief rendement van 8,2% (2016: 0,23% negatief).

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	2017	Begroting 2017	2016
Overige baten:			
- Vergoeding beheerskosten remplaceanten	2.489	2.490	2.488
- Eigen bijdragen inzake Sectorplan Cultuur	-		88.890
- Huurinkomsten kantoorlocatie	2.267	PM	-
Totale overige baten	4.756	2.490	91.378

De beheersvergoeding voor het beheer van het 'Pensioendepot Remplaceanten' vloeit voort uit de in het verleden door het voormalige Sociaal Fonds Orkesten met de Vereniging van Stichtingen Remplaceanten Nederlandse Orkesten (VSR) afgesloten beheersovereenkomst. De beheersvergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd.

Voorts worden met ingang van dit jaar huurinkomsten verworven met de verhuur van met name het zalendeel van onze kantoorlocatie aan kleine lokale verenigingen en organisaties. Met ingang van maart 2018 zullen wij onze huisvesting delen met het Omscholingsfonds voor de Dans in Nederland (ODN).

LASTEN**Activiteitenlasten**

	2017	Begroting 2017	2016
Reguliere activiteiten sector theater	32.004	27.800	62.170
Reguliere activiteiten sector dans	32	16.100	5.863
Reguliere activiteiten sector orkesten	75.425	93.400	146.941
Loopbaanactiviteiten sector theater	145.764	88.300	50.516
Loopbaanactiviteiten sector dans	25.407	-	8.607
Loopbaanactiviteiten sector orkesten	173.469	-	57.596
Sectoroverschrijdende activiteiten	13.673	-	-
Activiteiten i.h.k.v. co-financiering Sectorplan Cultuur	-	-	1.372.997
Bijzondere uitkeringen	-	10.000	-
Totale activiteitenlasten	465.774	235.600	1.704.691

Beheerslasten

	2017	Begroting 2017	2016
Personeelskosten:			
- Salariskosten	68.504	68.100	69.827
- Sociale lasten	11.745	13.600	11.407
- Pensioenlasten	6.938		7.405
- Overige personeelskosten	3.950	3.000	5.291
- Doorberekende salariskosten	-		26.138
Totale personeelskosten	91.138	84.700	120.068

	2017	Begroting 2017	2016
Bestuurskosten:			
- Vacatiegelden bestuur	31.260	30.000	32.050
- Vacatiegelden adviescommissies & adviesraad	-	3.600	
- Kosten bestuursvergaderingen	744	500	5.038
- Overige bestuurskosten	2.487	3.300	3.936
Totale bestuurskosten	34.491	37.400	41.025

De bestuurskosten betreffen voornamelijk de vacatiegelden zoals die aan de bestuurders van het SFPK (conform het vastgestelde reglement) zijn uitbetaald. De post 'Overige bestuurskosten' betreft met name de kosten van de externe begeleiding en de locatiekosten van de zelfevaluatie van het bestuur.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	2017	Begroting 2017	2016
Organisatie- & kantoorkosten:			
- Accountantskosten	9.680	8.000	11.000
- Administratiekosten	22.188	11.000	16.362
- Advieskosten	55.026	43.200	145.465
- Kosten secretariaat	12.486	5.800	94.608
- Kosten automatisering	14.663	4.500	8.301
- Kosten communicatie & PR	8.330	9.500	3.789
- Huur kantoor en vergaderruimte	27.518	12.800	11.456
- Bankkosten	526	2.000	2.719
- Afschrijvingen	2.322	2.100	844
- Overige organisatie- & kantoorkosten	6.900	2.000	12.091
Totale organisatie- en kantoorkosten	159.639	100.900	306.634

Ondanks de (ogenschijnlijk) aanzienlijke overschrijding van de begroting, mag toch gesteld worden dat gedurende 2017 meer en meer inzicht ontstaat in de structurele omvang van de met de werkorganisatie gemoeide organisatie- en kantoorkosten. De overschrijdingen zijn namelijk voor een belangrijk deel terug te voeren op de gecompliceerde afwikkeling van het Sectorplan Cultuur en de hiermee samenhangende ondersteunings- en adviesbehoefte; deze oorzaak is met name van invloed op de posten 'administratiekosten', 'advieskosten' en 'kosten secretariaat'.

De overschrijding op het gebied van 'automatiseringskosten' zijn terug te voeren op de verbeteringen aan het geautomatiseerde informatiesysteem, waardoor de interne financiële beheersing is aangescherpt. De toename van de 'huur kantoor en vergaderruimte' heeft te maken met de uitbreiding van het oorspronkelijke huurcontract met extra ruimte. Deze mogelijkheid deed zich voor en is met name met het oog op het creëren van een gezamenlijk huisvesting met een gelieerde organisatie in te toekomst benut. Gedurende 2017 is deze doelstelling nog niet gerealiseerd en heeft incidentele verhuur aan kleine lokale organisaties en verenigingen plaatsgevonden; met ingang van maart 2018 delen wij onze huisvesting met het Omscholingsfonds voor de Dans in Nederland (ODN).

	2017	Begroting 2017	2016
Rentebaten/-lasten:			
- Rentebaten	168	7.600	2.924
- Rentelasten	-	-	-
Totale rentebaten/-lasten	168	7.600	2.924

RESULTAATVERDELING

De resultaatverdeling vindt plaats op basis van de actuele financiële beleidsuitgangspunten. In het bestuursverslag wordt uitgebreid ingegaan op de evaluatie van de oorspronkelijk bij de start van het SFPK vastgestelde financiële beleidsuitgangspunten en daarin aangebrachte wijzigingen met ingang van 1 januari 2017. De onderstaande resultaatverdeling geeft enerzijds het besluit tot het opheffen van enkele voormalige bestemmingsreserves ten gunste van de vorming van een 'nieuwe' Bestemmingsreserve activiteiten' weer. Anderzijds is de resultaatverdeling over 2017 conform de nieuwe financiële uitgangspunten vorm gegeven.

Algemene reserve	4.756	7.090	2.488
Bestemmingsreserve continuïteit/beheer	-197.717	-71.100	-195.741
Vorming bestemmingsreserve activiteiten	428.994		
Opheffing bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten	-256.985		
Opheffing bestemmingsreserve orkest-activiteiten	-172.009		
Bestemmingsreserve activiteiten	-242.552		
Bestemmingsreserve theater/dans-activiteiten	-	-7.300	-72.323
Bestemmingsreserve orkest-activiteiten	-	-15.600	-367.891
Bestemmingsreserve loopbaanbeleid	-	-	-335.100
Bestemmingsreserve bijzondere uitkeringen	-	-10.000	-
Bestemmingsfonds loopbaanbeleid	-	-	-169.756
	-435.512	-96.910	-1.138.324

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de exploitatierekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Sociaal Fonds PodiumKunsten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag. Op grond van voorgaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 5 juni 2018

Dubois & Co.Registeraccountants

Origineel getekend door:
J.J.H.G. Stengs RA